

KONU 1: HAYATIMIZDAKİ SOSYAL BİLİMLER

Bilim: Evrenin veya olayların bir bölümünü konu olarak seçen, yöntem olarak deneye dayanan, mantıklı, düzenli ve sistemli bilgidir. Bilim doğa bilimleri ve sosyal (toplum) bilimler olarak ikiye ayrılır.

Sosyal Bilimler: Toplum olaylarını, insanın sosyal ve kültürel faaliyetlerini inceleyen bilimlerin ortak adına sosyal bilimler denir.

Sosyal bilimleri oluşturan alanlardan bazıları:

1.	PSİKOLOJİ	İnsanın duygu, düşünce ve davranışlarını inceleyen bilimdir. Psikoloji bilimi, çevremizde yaşayan insanların davranışları ve kişilik özelliklerini tanımamızı ve onlarla iyi iletişim kurmamızı sağlar.
2.	EKONOMİ	İnsanların yaşayabilmek için üretme, ürettiklerini paylaşma ve bu faaliyetlerden doğan ilişkileri inceleyen bilim dalıdır.
3.	ANTROPOLOJİ	Farklı toplumları ve kültürleri karşılaştırmalı şekilde inceleyen ve insanların toplumsal ve kültürel davranışları hakkında genellemeler yapan bilim dalıdır.
4.	SOSYOLOJİ	Toplum içindeki bireyi, grupları, kurumları, olayları ve aralarındaki ilişki ve etkileşimleri inceleyen bilimdir. Sosyoloji, içinde yaşadığımız toplumu yakından tanımamızı ve çevremizle iyi ilişkiler kurmamızı ve toplumsal gelişmeye katkı yapmamızı sağlar.
5.	ARKEOLOJİ	Eski kültür ve uygarlıklardan geriye kalan her türlü alet, malzeme, ev eşyaları ve sanat yapıtları gibi maddi kalıntıları inceleyen kazı bilimidir.
6.	COĞRAFYA	İnsanın doğal ortamla olan etkileşimi ve her türlü beşerî ekonomik faaliyetlerini inceleyen bilimdir. Coğrafya bilimi, insan yaşamını etkileyen doğal ve beşerî faktörleri öğretir ve bu faktörlere göre insanlar yaşamlarını düzenler.
7.	HUKUK	Toplumu düzenleyen ve devletin yaptırım gücünü belirleyen yasaları konu alan bilim dalıdır.
8.	TARİH	Geçmişte yaşanan olayları yer ve zaman göstererek inceleyen bilimdir. Tarih, bireylere yaşadığı toplumun geçmişini öğretip kendi milletini tanımasını, böylece bireylerin millî tarih ve millî kimlik bilinci kazanmasını sağlar.

SOSYAL BİLİMLER SAYESİNDE ÖĞRENDİKLERİMİZ

1.	Ekonomi ile ülkelerin diğer ülkelerle yaptıkları ithalat (dış alım) ve ihracat (dış satım) ve ekonomileri hakkında bilgi sahibi oluruz.
2.	Hukuk ile yasa, anayasa, hukukun üstünlüğü, adalet gibi konuları öğrenir ve benimseriz.
3.	Coğrafya ile insan yaşantısını etkileyen doğal ve beşerî faktörleri öğreniriz.
4.	Sosyoloji ile içinde yaşadığımız toplumu yakından tanır ve çevremizle iyi ilişkiler kurar ve toplumsal gelişmeye katkı yaparız.
5.	Tarih ile yaşadığımız toplumun geçmişini öğrenir kendi milletimizi tanır, böylece millî tarih ve millî kimlik bilinci kazanırız. Güncel olayları daha iyi tahlil edip geleceğe dair

	daha doğru tahminlerde bulunma becerisi kazanırız.
6.	Arkeoloji ile Eski Çağ insanların nerede ve nasıl yaşadıkları, ne yedikleri, ne giydikleri, neye inandıkları gibi sorulara cevap ararız.
7.	Psikoloji ile çevremizde yaşayan insanların davranışları ve kişilik özelliklerini tanır ve onlarla iyi iletişim kurarız. İnsanların hangi şartlarda ne tür davranışlarda bulunacaklarını öngörmemize becerisi kazanırız.
8.	Antropoloji ile insanı kültürel, toplumsal ve biyolojik çeşitliliği içinde anlar; insanlığın başlangıcından beri toplulukların çeşitli koşullara nasıl uyum sağladığını, bu uyum biçimlerinin nasıl gelişip değiştiğini, çeşitli küresel olayların nasıl dönüştüğünü görmeyi öğreniriz.

İnsanlık tarihinin başlangıcından itibaren hayatımızı kolaylaştırmak için yapılagelen bilimsel ve teknolojik çalışmalar son yıllarda çok hızlı gelişme göstermektedir. Ülkemizde yapılan çalışmalardan bazıları şunlardır:

1.	NANOTEKNOLOJİ	Nanoteknoloji, tekstil, sağlık, kimya sanayi vb. birçok alanda kullanılmaktadır. Ülkemizde Ulusal Nanoteknoloji Merkezi, Bilkent Üniversitesi bünyesinde kurulmuştur. Nanoteknoloji, (TÜBİTAK) tarafından hazırlanan Vizyon 2023 Programı'na öncelikli alanlardan biri olarak alınmıştır.	
2.	BİLİŞİM VADİSİ	Bilişim Vadisi yaklaşık 3 milyon m2 bir alanda faaliyet gösteren bir projedir. Ülkemiz ve dünyada önde gelen bilim ve teknoloji firmalarını burada bir araya getirerek, Türkiye'yi bilişim sektöründe Ar-Ge ve inovasyon üssü hâline getirmeyi hedeflemektedir. Ayrıca çocuklar ve gençlere bilimi sevdirmek için ülkemizin çeşitli şehirlerinde bilim merkezleri açılmaktadır.	
3.	OTOMOTİV SANAYİSİ	TÜBİTAK bünyesinde, tam elektrikli, menzili uzatılmış elektrikli gibi farklı hareket sistemleri ile çalışan 4 model araç geliştirilmiştir. Ar-Ge ve tasarım çalışmalarının yanı sıra üretim altyapısının kurulması tamamlanmış aracın çıkarılması, satış ve pazarlama faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi konularında da çalışmalar devam etmektedir.	

4.	İLETİŞİM VE ASTRONOMİ ÇALIŞMALARI	Ülkemizin uydu teknolojisinde çalışmaları hızla ilerlemektedir. Türkiye'nin daha önceki haberleşme uydularından farklı olarak millî imkânlarla geliştirilen TÜRKSAT 6A'nın yapımı ile Türkiye kendi haberleşme uydusunu yapabilen az sayıdaki ülke arasına katılacaktır. Sabit yörüngeye yerleştirilecek olan uydunun millî imkânlarla fırlatılması planlanmaktadır.	
5.	SAVUNMA SİSTEMLERİ	Savunma sanayinde millî üretim ile SOM Füzesi, Kanatlı GÜDÜM Kiti, Hassas GÜDÜM Kitleri gibi önemli projeler hayata geçirilmiştir. TUBİTAK, dünyada sadece birkaç ülkede bulunan Yüksek Güçlü Lazer Sistemi Projesi ile millî lazer sistemlerini, altyapılarını ve lazer silahını geliştirecektir. Bununla birlikte Türkiye'nin en büyük savunma elektroniği kuruluşu olan ASELSAN, haberleşme, radar, elektronik savaş vb. alanlarda hizmet vermektedir.	
6.	ENERJİ PROJELERİ	Hidroelektrik santral bileşenlerinin yerli olarak tasarımı ve üretimi (MİLHES) projesi ile hidroelektrik santrali türbini üretimi gerçekleştirilmektedir. Millî rüzgâr enerji sistemleri geliştirilmesi ve prototip türbin üretimi (MİLRÉS) projesi ile rüzgâr türbini ve millî güneş enerjisi santrali geliştirilmesi (MİLGES) projesi ile de yüksek verimli güneş pili üretimi gerçekleştirilmektedir.	
7.	AKILLI ŞEHİRLER	Ülkemizde, belirlenen pilot illerden başlamak üzere şehirlerimizin akıllı şehirlere dönüşümü planlanmaktadır. Akıllı şehir sistemiyle daha güvenli, ulaşımı daha kolay, trafikte bekleme süresi daha az ve daha temiz bir çevreye sahip şehirler oluşturulmaktadır. Ayrıca akıllı şehirlerde yaşayanların, şehir hakkındaki bilgilere daha kolay ulaşması, enerji tasarrufu sağlaması ve doğal afetlerden daha az etkilenmesi hedeflenmektedir.	

KAVRAM BİLGİSİ	
İNOVASYON	Yenilik, işletme içi uygulamalarda, iş yeri organizasyonunda veya dış ilişkilerde yeni veya önemli derecede iyileştirilmiş bir ürün, mal veya hizmette yeni bir pazarlama yönteminin uygulanmasıdır.
AR-GE	Araştırma-geliştirme veya pratik deneyimden edinilmiş ve mevcut bilgiden yararlanarak yeni malzemeler, yeni ürünler ya da cihazlar üretmeye; hâlen üretilmiş veya oluşturulmuş olanları büyük ölçüde iyileştirmeye yönelik sistemli çalışmalardır.

KONU 2: GELECEKTEKİ YAŞAM

- Jules Verne, 1865 yılında “Ay’a Seyahat” romanını yazdığında, “Ay’da yaşam var mıdır?” sorusu bilimsel olarak ele alınamaz bir soruydu. Jules Verne, birçok teknolojik icadı hayal etmiş ve eserlerinde bu icatlara yer vermiştir.
- Elektrikle Çalışan Denizaltı:** Jules Verne “Denizler Altında 20.000 Fersah” adlı eserinde Kaptan Nemo, okyanusları Nautilus isimli ve elektrikle çalışan bir denizaltıyla aşmıştır.
- Güneş Yelkeni:** Jules Verne, 1865’te yazdığı “Ay’a Seyahat” isimli kitabında Dünya’nın yörüngesinde yer alacak olan hafif aksamı uzay araçlarından bahsetmiştir. Günümüzde NASA (Ulusal Havacılık ve Uzay Dairesi), bu araçlara NanoSail (Güneş Yelkeni) adını vermiştir.
- Ay Modülü:** Jules Verne günümüzde ay modülü olarak bilinen ve koni biçimde olup içinde insan taşıyabilen uzay aracını öngörmüştür.
- Okyanusa İnen Uzay Aracı:** “Ay’a Seyahat” isimli eserinde Verne, uzaydan sorunsuz bir şekilde okyanusa inebilen bir aracı öngörmüştür.
- Bilim ve teknoloji, hayatımızın her alanına girmiş durumdadır. Bilgisayarlar, akıllı telefonlar, üç boyutlu yazıcılar, tıbbi cihazlar, yazılımlar, elektrikli otomobiller artık sadece gelişmiş ülkelerdeki tüketicilerin değil, hemen hemen herkesin kullanımına sunulmaktadır. Örnek olarak sürücüsüz araçlar tasarım aşamasındadır. Genel Ağ üzerinden yapılan alışverişlerde insansız hava araçlarıyla teslimatlar yapılmaktadır.
- Nanoteknoloji** ayakkabıdan, tekstil ve tıp gibi birçok alanda kullanılmaya başlanmıştır. Bu sayede hayatımıza birçok yenilik gelecek ve birçok kolaylık sağlanacaktır.
- Yapay zekâ** teknolojisi üzerine çalışmalar devam etmektedir. Bu teknoloji ile insansı robotların yanı sıra hayatımızda çeşitli alanlarda kolaylık sağlanacaktır.

NOT: Bilim merkezleri, çocuklar ve gençlerin bilimsel anlamda hayal gücüne önemli katkı sağlamaktadır.

KONU 3: BİLİMSEL ÇALIŞMA YAPIYORUZ

Sosyal Bilgiler dersinde, bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak nasıl araştırma yapılır?

NO	BİLİMSEL ARAŞTIRMA BASAMAKLARI	AÇIKLAMA VE ÖRNEKLER
1.	Konunun belirlenmesi	Öncelikli olarak araştırılacak konu ya da incelenecek sorun belirlenir. Doğaya bırakılan atıkların çevre kirliliğine etkisi
2.	Varsayımlarda bulunmak	Sorunun çözümüne yönelik henüz doğruluğu kanıtlanmamış düşünceler ortaya atılır. Çöpleri özelliklerine göre ayırıştırıp geri dönüşümünü sağlayarak çevre kirliliğini önleriz. Gibi...
3.	Kaynak taramasının yapılması	Konu ile ilgili kütüphane ve genel ağdan çeşitli içerikler toplanır. Kaynaklar yazılı, sözlü ve görsel kaynaklar olarak ayrılır. Kütüphaneye gidilip çeşitli yazılı kaynaklar incelenir, genel ağdan da yararlanılır.
4.	Konuların sınıflandırılıp, varsayımların test edilmesi	Bu aşamada çöplerin insanlar tarafından nerelere atıldığı, çöplerin atılması gereken yerlerin nereler olduğu, temizlik görevlileri tarafından toplanan çöplerin ve insanların geri dönüşüm araçlarını kullanmasının çevre temizliğine katkı sağladığını belirlenir. Ayrıca insanların çöpleri

		sokak, deniz vb. yerlere attığında kirliliğin olduğu, çöplerin geri dönüşümünün yapılmasının bu kirliliği önlemenin yollarından biri olduğu sonucuna ulaşılabilir. Çevre kirliliğinin oluşma nedenlerinden birisi de çöplerdir. Çünkü çöpler hem doğal dengeyi bozmakta hem de çevreyi kirletmektedir. Çöpleri sınıflandırıp geri dönüşüme kazandırırsak çevre kirliliğini azaltabiliriz.
5.	Rapor yazılır ve kaynakça oluşturulur.	Farklı kaynaklardan toplanıp bilgi fişlerine aktarılan notlardan rapor oluşturulur. Rapor metnini yazarken kullanılan bilgiler kimden ve hangi kaynaktan alınmışsa sayfa numaraları ile birlikte dipnot olarak gösterilir. Metnin en son kısmında ise yararlanılan kaynaklar sıralanarak araştırma tamamlanır.

NOT:

Sözlü Kaynaklar: İnsanlar

Yazılı Kaynaklar: Kitap, dergi, gazete, Genel Ağ çıktısı, yazıtlar vb.

Görsel Kaynaklar: Televizyon programları, görüntü, resim ve fotoğraflar.

NOT: İnternette kullanılabilecek ise “edu” ve “gov” uzantılı sitelerden araştırma yapılır. Bilgi alınan sitelerin adı ve erişim tarihi not edilir.

TANIMLAR	
DİPNOT	Metni yazarken alıntı yaptığımız kısımları nereden ve kimden aldığımızı gösteren notlardır.
KAYNAKÇA	Yararlandığımız kaynakların adını belirtmeye denir. Kitapların son sayfalarında gösterilir. Yazarın adı, kitabın adı, sayfa sayısı, basım tarihi ve yeri yazılır.

KONU 4: EMEĞE SAYGI DUYUYORUM

KAVRAMLAR	
Fikir Hırsızlığı (Korsan)	Sahibinden izin almadan kitap, film, CD ve DVD gibi fikir veya sanat eserinden çoğaltma yapılarak elde edilen ürünleri ifade eder.
Korsan Ürün	Herhangi bir nesneden yapılan ve kopya niteliğine sahip her tür ürün, eğer hak sahibinin izni olmaksızın üretilmiş ise korsan ürün olarak nitelendirilmektedir. DİKKAT: Eser sahibi, isterse buluş ve eserini devredebilir. İlgili kişi ve kuruluşlar bu eser ve buluşu çoğaltıp yasal yollarla ticaretini yapabilirler. Eser ve buluş sahibinin izni olmadan başkaları bu hakları kullanamazlar. KORSAN İHBAR HATTI 176 Kültür ve Turizm Bakanlığı İletişim Merkezi
Patent Hakkı	Buluş sahibinin ürününü belirli bir süre üretebilme, satabilme veya ithal edebilme hakkına patent hakkı denir. DİKKAT: Oluşturulan yeni bir eser ya da buluşun patenti veya telif

	<p>hakkı alınmalıdır. Hangi alanda olursa olsun yeni bir buluş ve yöntem sahibi patent alabilir. Bu belgede ülkemizde “Türk Patent ve Marka Kurumu” tarafından verilmektedir.</p>
<p>Telif Hakkı</p> 	<p>Bir kişinin kendi fikri emeği ile meydana getirdiği ürünler üzerindeki hukuki haklarıdır.</p> <p>DİKKAT: Bu hak sayesinde ortaya konan eser, ancak sahibinin izniyle kullanılabilir ve yayılabilir. Telif hakkı sembolü “©” şeklindedir. Telif hakkı koruma süresi, eser sahibi yaşadığı sürece ve ölümünden sonraki 70 yıldır.</p>
<p>BANDROL (DENETİM PULU)</p> 	<p>Kaset, Kitap, Cd, Vcd, Dvd, gibi süresiz yayınlarda telif ödemelerini ve eserlerin tescillerini kontrol altına almak için Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından verilen baskılı minik etikete verilen addır.</p>
<p>KAREKOD</p> 	<p>Kare veya dikdörtgen biçimlerde basılabilen 2 boyutlu barkodun ismidir.</p>
<p>BARKOD</p> 	<p>Her türlü ticaret malına konulabilen, o malla ilgili stok, fiyat gibi bilgileri içeren, değişen genişlikte çubuklar biçiminde, elektronik tarayıcıyla okunabilen simge.</p>

1982 Anayasası /MADDE 64: Devlet, sanat faaliyetlerini ve sanatçıyı korur. Sanat eserlerinin ve sanatçının korunması, değerlendirilmesi, desteklenmesi ve sanat sevgisinin yayılması için gereken tedbirleri alır.

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’nun Bazı Maddeleri

Madde 8: Bir eserin sahibi, onu meydana getirendir.

Madde 14: Bir eserin yayımlanmasını, yayımlanma zamanını ve tarzını sadece eser sahibi tayin eder.

Madde 15: Eseri, sahibinin adı veya müstear (takma ad) adı ile yahut adsız olarak yayımlama hususunda karar vermek hakkı sadece eser sahibine aittir.

Madde 16: Eser sahibinin izni olmadıkça eserde veyahut eser sahibinin adında kısaltmalar, ekleme ve başka değiştirmeler yapılamaz.

Madde 23: Bir eserin aslını veya çoğaltılmış nüshalarını kiralamak, ödünç vermek, satışa çıkarmak veya diğer yollarla dağıtmak hakkı sadece eser sahibine aittir.

